

Лапчук Б. Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-362-3-41>

ДИНАМІКА НЕОФІЦІЙНОЇ ДОЛАРИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

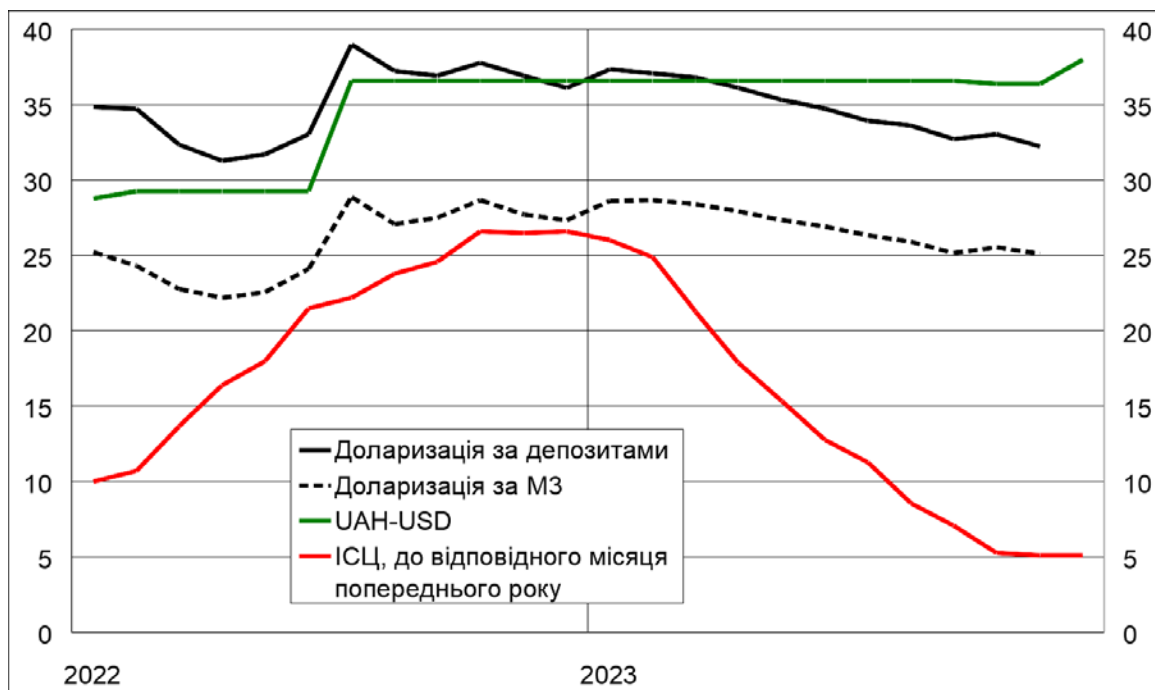
Українській економіці завжди був притаманний високий рівень неофіційної доларизації. Серед його причин – часті валютно-фінансові та політичні кризи, інфляція та знецінення національної валюти, недовіра до економічної політики уряду, високий рівень тінізації економіки тощо. Після початку широкомасштабного вторгнення російських окупаційних військ на територію України війна стала ще одним з факторів впливу на рівень доларизації.

Для оцінки динаміки рівня неофіційної доларизації в Україні в умовах війни розрахуємо два найбільш популярних показники – рівень доларизації за депозитами та за грошовим агрегатом М3 («широкі гроші»), використовуючи офіційні статистичні дані Національного банку України. Однак слід мати на увазі, що отримані показники дадуть лише орієнтовне уявлення про рівень доларизації, оскільки враховують лише офіційні дані і не враховують обсяги іноземної валюти на руках в населення, які у статистичних даних не фігурують. Для порівняння також подамо динаміку курсу гривні та інфляції. Отримані результати представимо у вигляді графіка (рис. 1).

Як видно з рисунка, доларизація за депозитами в Україні, яка до початку повномасштабного вторгнення становила 34,83%, після невеликого спаду, пов'язаного з відтоком депозитів з банківської системи, зросла до максимального рівня 38,99% у липні 2022 року, з того часу повільно зменшується. Станом на листопад 2023 року вона становила 32,26%, що є нижчим показником, ніж до початку вторгнення.

Слід зауважити, що відкритій економіці завжди притаманний природний рівень доларизації. Так, для Польщі, Чехії та Угорщини природний рівень депозитної доларизації оцінюють у 10–20%, для

України показник є трохи вищим – за різними оцінками він складає 15–20% та 18–22%, цільовий показник мирного часу у середньостроковій перспективі – 20–30% [2]. Якщо тенденції не зміняться, рівень доларизації в Україні за деякий час може досягнути цільового інтервалу.

Рис. 1. Неофіційна доларизація (%), курс долара США (грн.) та інфляція (%) в Україні

Джерело: побудовано автором за статистичними даними НБУ [1]

Доларизація за грошовим агрегатом МЗ («широкі гроші») має подібну динаміку – 25,24% до вторгнення, максимальне значення 28,87% у липні 2022 року, 25,08% у листопаді 2023 року. Незважаючи на воєнні дії, рівень доларизації за МЗ у 2022–2023 роках не перевищив порогового значення у 30%, вище якого за методикою Міжнародного валютного фонду економіка вважається високодоларизованою.

Така динаміка доларизації стала можливою внаслідок тривалого зниження інфляції у 2023 році, успішної фіксації валютного курсу, значних надходжень міжнародної допомоги, стабілізації очікувань економічних суб'єктів, а також адаптації бізнесу до умов війни. Однак очевидно, що після закінчення війни доларизація все ще залишатиметься серед важливих проблем української економіки.

Література:

1. Офіційні статистичні дані Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
2. Khvedchuk K., Sinichenko V., Topf B. Estimating a Natural Level of Financial Dollarization in Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2019. No. 247. P. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2019.247.03>